ISTORIA SE REPETĂ

Alegerea parţială de la Ploeşti m-a reîntinerit. Între altele, mi-a făcut deosebită plăcere revederea vechiului meu prieten, totdeauna verde şi vesel, Stan Popescu, bravul garibaldian, care odinioară a luptat atâta pentru libertatea Poloniei.

Dar nu, nu-i adevărat! Stan Popescu n-a fost în viaţa lui amant al libertăţii! Dacă o clipă ar fi fost sincer liberal, astăzi ar avea, numai din chirii şi acareturi, 24 de mii de lei venit pe an, în loc de 200 de lei pe lună din slujbă! şi ce slujbă! El! luptătorul pasionat pentru libertate, să ajungă la bătrâneţe subdirector a ce? a unui stabiliment oficial de robie – puşcăria locală! *O tempora*! *o mores*!

Am deplâns împreună cu bravul meu amic amăgirea vieţii lui întregi.

Şi cu toate astea a fost, îl ştiu bine, un fervent!

Alaltăieri mi-a adus aminte unul dintre episoadele vieţii lui politice, pe care-l uitasem, şi pe care nu-l pot lăsa nepovestit.

Era în 76.

Guvernul conservator căzuse şi guvernul liberal era chemat să facă alegeri generale. Răposatul nostru prieten Tache Pandrav, prim-redactor la *Românul*, scrie un articol, fulgerând pe ciocoi, cari sugrumaseră atât timp voinţa alegătorilor, şi cântând era de libertate electorală ce se inaugurează cu venirea patrioţilor la putere.

Pandrav se bucura de multă popularitate printre populaţia rurală din Prahova, unde fusese multă vreme funcţionar cinstit şi amabil cu publicul. Cum scrie articolul, se duce la „fundatorele şi directorele” *Românului*, C.A. Rosetti, şi-i zice:

— Domnule Rosetti, eu îmi pui candidatura în Prahova la al patrulea!...

Rosetti se uită lung la el şi-i răspunde îngăimat:

— Bine... Ai ceva şanse?

— Mai e vorbă!

— Bine... Să ne mai gândim.

— Ce să ne mai gândim?
— Mă rog: ai şanse multe? întreabă Rosetti zâmbind.
— Merg la sigur! răspunde Pandrav vesel.
— Bine… Du-te… Încearcă…
Pandrav, fără să mai stea de vorbă, se suie-n drumul de fier şi merge la Ploeşti, drept la Stan Popescu, care pe atunci, în tinereţe, era unul din cei mai bravi electori din localitate. Să nu uit a spune că Rosetti era prezidentul consiliului electoral central al marelui partid.
— Stane, am venit…
— Bine ai venit!
— Îmi pun candidatura la al patrulea.
— Bravos!
— Ştii câtă popularitate am… şi începe să numere pe toţi popii, primarii, notarii, dascălii şi ţăranii pe care-i cunoaşte ca buni liberali şi buni prieteni personali.
Stan şi Pandrav merg să dejuneze. În cursul dejunului, cei doi vechi camarazi îşi dau drumul celui mai călduros entuziasm, zugrăvindu-şi pe întrecute perspectiva fericirii poporului sub noua eră de libertăţi publice ce se deschide. După ce plătesc dejunul, Pandrav se scoală şi zice:
— Acuma, Stane, neică, la lucru!… Am trăsură… când plecăm?
— Unde? întreabă Stan.
— În judeţ… să lucrăm.
— Ce să lucrăm?
— Colegiul… Trebuie să-ncepem… Nu e vreme de pierdut.
— Apoi… zice Stan, scărpinându-şi barba lui patriarhală… să începem… Dar eu zic că nu-i aşa zor… lasă să plecăm mâne dimineaţă.
— De ce să nu plecăm numaidecât?
— Numaidecât! de ce numaidecât? Stai să mai vedem prieteni în oraş… Mâncăm deseară cu mai mulţi… mai ne chibzuim…
— Ce să ne mai chibzuim? răspunde Pandrav impacient… Îmi pun candidatura… Am şanse.

— Ei! şanse! să vedem.

— Ce să vedem? omule! tu nu ştii ce şanse am?

— Ba ştiu, dar în sfârşit, acuma numaidecât nu pot pleca… Rămâi pe deseară aici, nu fi aşa nevricos…

Şi pleacă, lăsând în nedomiare pe entuziastul candidat.

Seara se reîntâlnesc la prânz împreună cu alţi doi prieteni şi iar începe candidatul cu pornirea lui, Stan cu temporizările. La un moment, Pandrav, obosit de atâta sâcâială, se scoală şi spune:

— Ia ascultă, măi Stane, ce mă tot fierbi cu diplomaţie? Ce va să zică asta? Răspunde scurt: am, ori n-am şanse?

— Bine, Tache, ai; nu zic ba.

— Apoi atunci, dacă am şanse…

Dar Stan, plictisit şi el, la urma urmelor, răspunde scurt:

— Ei! ştiu că ai şanse… Dar batalamaua? unde ţi-e batalamaua?

— Care?

— De la ogeac!… blagoslovenia hahamului!

— Care haham? eşti nebun?

— De la Rusetache rabinul!… Ce te faci prost, că nu înţelegi?

Pandrav sare-n sus turbat:

— Cum! batalama! ogeac! hahamul! rabinul! Care va să zică de asta am luptat noi contra ciocoilor! care va să zică, asta este era libertăţilor electorale! Ogeac, ai? batalama, ai? Bravo, nenorocitule!

— Bine, toate bune, răspunde Stan liniştit, răsuflând că-n definitiv a ajuns să pună punctul pe i; toate bune şi frumoase, dragă Tăchiţă; dar fără batalama nu se poate să ai şanse. Batalamaua, aia-i şansa, alta nu-ţi mai trebuie.

— Aşa! strigă Pandrav în culmea furiei, am să lupt contra voastră… şi contez pe concursul moderaţilor.

Era în adevăr în Ploeşti, pe atunci, o mână de politicaştri, care se numeau moderaţi, un fel de lichele centraliste, avocăţei şi dăscălaşi, cari nu erau nici

conservatori, nici liberali, băieţi nici prea-prea, nici foarte-foarte.

Când Stan a auzit de „moderaţi”, a bufnit de râs:

— Moderaţii! gogomanii! hahaha! auzi, moderaţii!

Şi apoi foarte serios:

— Moderaţii, musiu Tache, sunt gogomani, dar nu până-ntr-atâta ca dumneata, să se puie împotriva stăpânirii!

Acest episod pe care-l uitasem mi l-a reamintit amicul meu Stan Popescu după primul scrutin al alegerii de la Ploeşti, văzându-mă că am prea multe iluziuni despre rezultatul balotajului.